

Nr 315.

Av herr Eriksson i Sandby m. fl., om utredning och förslag angående ytterligare statsbidrag för byggnader för det statliga eller med understöd från staten bedrivna kommunala skolväsendet.

Under de senare åren har glädjande nog kunnat från statsmakternas sida konstateras en allt större förståelse för behovet av en allmän medborgerlig utbildning och fostran i olika avseenden. Att statsmakterna därvid allt mer och mer insett betydelsen av en mera vidgad utbildning är givetvis en fullt riktig och naturlig utveckling. Svårigheterna för exempelvis landsbygdens och de mindre tätorternas barn att komma i åtnjutande av nödig utbildning äro emellertid många gånger uppenbara. Kostnaderna för resor, inkvartering etc. äro, därest utbildningen måste ske i skolor på längre avstånd från hemorten, ofta mycket kännbara. Såsom en naturlig följd därav söka sig därför eleverna helt naturligt till närmast hemorten liggande utbildningsanstalter såsom kommunala mellanskolor, realskolor etc. Dylika skolor få därför ofta karaktären av undervisningsanstalter för ett större område. Dessa skolor få därigenom, ofta med stora uppoffringar, i viss mån fylla något av en samhällelig eller statlig uppgift i fråga om högre skolundervisning inom betydande områden. Exempel kunna anföras hurusom vid dylika kommunala undervisningsanstalter procenttalet lärjungar från främmande kommuner kunnat uppgå till sextio à sjuttio procent. Uppenbart är under sådana förhållanden, att utgifterna för den kommun, vilken har att svara för skolans drift och underhåll, kunna bliva oskäligt betungande. Särskilt är detta förhållandet, där såväl invånarantalet som antalet skattekronor är jämförelsevis ringa.

Genom riksdagsbeslut kunna emellertid numera dylika kommunala utbildningsanstalter, därest de fylla vissa bestämda villkor, bl. a. i fråga om undervisningslokalernas beskaffenhet, övertagas av staten. Såsom ett absolut villkor för förstatligandet gäller f. n. att dylik skolas lokaler skola vara i fullgott skick. Detta i och för sig fullt riktiga villkor kan emellertid innebära att kostsamma och betungande nybyggnader måste utföras. För redan tidigare, i ekonomiskt avseende hårt tyngda kommuner kan uppgiften att för undervisningsanstalten iordningställa ändamålsenliga lokaler bliva så kännbar, att problemet måste skjutas på framtiden och att en nödig och behövlig utveckling härigenom förhindras. En väsentlig betingelse för en tillfredsställande utbyggnad eller nybyggnad är enligt vår mening, att möjligheter skapas att för ändamålet erhålla nödigt statsbidrag. Det synes oss därför erforderligt, att statsmakterna i dylika fall genom en särskild form av stats-

bidrag möjliggöra för sådana kommuner att iordningställa nödiga lokaler för dylika högre skolor. Dylikt statsbidrag synes oss kunna utgå i proportion till resp. skolas procenttal lärjungar från främmande kommuner under beaktande jämväl av de kommunala utgifterna per skattekrona för ifrågasvarande skola under exempelvis den sistförflutna femårsperioden.

Under hänvisning till ovanstående motivering hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning och förslag, efter vilken grund kommuner skulle kunna — utöver vad redan nu äger rum — erhålla statsbidrag för byggnader tjänande det statliga eller med understöd från staten bedrivna kommunala skolväsendet.

Stockholm den 23 januari 1946.

Eskil Eriksson

i Sandby.

David Boman

i Stafsund.

Sven Hedqvist.

E. Thorell.

Erik Karlsson.
